2020 m. rugsėjo 17 d., ketvirtadienis

P9_TA(2020)0234

Gydytojo Deniso Mukwege atvejis Kongo Demokratinėje Respublikoje (KDR)

2020 m. rugsėjo 17 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl gydytojo Deniso Mukwege atvejo Kongo Demokratinėje Respublikoje (2020/2783(RSP))

(2021/C 385/15)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Kongo Demokratinės Respublikos, ypač į 2018 m. sausio 18 d. rezoliuciją [1],

— atsižvelgdamas į 2020 m. gegužės 20 d. Komisijos pirmininkės pavaduotojo ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio deklaraciją ES vardu dėl saugumo padėties Itūrio provincijoje,

— atsižvelgdamas į 2019 m. gruodžio 9 d. Tarybos išvadas dėl Kongo Demokratinės Respublikos,

— atsižvelgdamas į JT Saugumo Tarybos rezoliucijas, ypač į 2020 m. birželio 25 d. rezoliuciją Nr. 2528 dėl padėties Kongo Demokratinėje Respublikoje ir 2019 m. kovo 29 d. rezoliuciją Nr. 2463 dėl JT Organizacijos stabilizavimo misijos Kongo Demokratinėje Respublikoje (MONUSCO) įgaliojimų pratęsimo;

— atsižvelgdamas į priemones, nustatytas JT Saugumo Tarybos rezoliucijoje Nr. 2528, kuria iki 2021 m. liepos mėn. atnaujinamos įvairios sankcijos, tokios kaip ginklų embargas Kongo Demokratinės Respublikos ginkluotoms grupuotėms, draudimas asmenims keliauti ir Sankcijų komiteto nurodytų asmenų ir subjektų turto įšaldymas,

— atsižvelgdamas į 2010 m. rugpjūčio mėn. JT parengtą padėties analizės ataskaitą, kurioje dokumentuojami sunkiausi žmogaus teisių ir tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimai, padaryti Kongo Demokratinės Respublikos teritorijoje nuo 1993 m. kovo mėn. iki 2003 m. birželio mėn.,

— atsižvelgdamas į tai, kad 2014 m. Europos Parlamento Sacharovo premija už minties laisvę paskirta Denisui Mukwegei,

— atsižvelgdamas į tai, kad 2018 m. Nobelio taikos premija paskirta Denisui Mukwegei,

— atsižvelgdamas į JT vyriausiosios žmogaus teisių komisarės Michelle Bachelet 2020 m. rugpjūčio 28 d. padarytą pareiškimą,

— atsižvelgdamas į 2020 m. birželio 18 d. bendrą Komisijos pirmininkės pavaduotojo ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai Josepo Borrellio ir JT specialiosios seksualinio smurto konfliktų metu klausimais Pramilos Patten pareiškimą dėl Tarptautinės seksualinio smurto konfliktų metu panaikinimo dienos,

— atsižvelgdamas į ES gaires dėl žmogaus teisių gynėjų,

— atsižvelgdamas į 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/821, kuriuo nustatomos alavo, tantalo, volframo, jų rūdų ir aukso iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų Sąjungos importuotojų prievolės dėl išsamaus tiekimo grandinės patikrinimo [2],

— atsižvelgdamas į Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybių grupės ir Europos bendrijos bei jos valstybių narių partnerystės susitarimą (Kotonu susitarimą),

---

[1] OL C 458, 2018 12 19, p. 52.
[2] OL L 130, 2017 5 19, p. 1.

— atsižvelgdamas į 1981 m. birželio 27 d. priimtą Afrikos žmogaus ir tautų teisių chartiją, įsigaliojusią 1986 m. spalio 21 d.,

— atsižvelgdamas į 2000 m. spalio 31 d. vienbalsiai priimtą JT Saugumo Tarybos rezoliuciją Nr. 1325 dėl moterų, taikos ir saugumo,

— atsižvelgdamas į 2006 m. vasario 18 d. priimtą Kongo Demokratinės Respublikos Konstituciją,

— atsižvelgdamas į Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,

— atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų Chartiją,

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 144 straipsnio 5 dalį ir 132 straipsnio 4 dalį,

A. kadangi Kongo Demokratinėje Respublikoje ir toliau patiriamas smurtas, išpuoliai, žudymai ir plačiai paplitę žmogaus teisių pažeidimai, kuriuos vykdo vietos ir užsienio ginkluotos grupuotės, visų pirma šalies rytinėje dalyje; kadangi per paskutiniąsias savaites tokių išpuolių padaugėjo, ypač prie Itūrio ir Šiaurės Kivu provincijų sienos;

B. kadangi Denis Mukwege, kuris yra žymus Kongo Demokratinės Respublikos ginekologas, didžiausią savo gyvenimo dalį skyrė kovai su seksualiniu smurtu, kaip karo ir ginkluotų konfliktų ginklu, siekiant jį panaikinti; kadangi 1999 m. Bukavu mieste D. Mukwege įsteigė Panzi ligoninę nukentėjusiesiems nuo seksualinio smurto ir smurto dėl lyties rytinėje Kongo Demokratinės Respublikos dalyje gydyti; kadangi Panzi ligoninėje nuo jos įsteigimo iki 2018 m. rugpjūčio mėn. buvo gydyta beveik 55 000 smurtą išgyvenusių asmenų;

C. kadangi D. Mukwege jau seniai atvirai pasisako už žmogaus teisių gynimą, atskaitomybės būtinybę ir JT žmogaus teisių ataskaitoje, kurioje apžvelgiami pažeidimai šiame regione 1993–2003 m., pateiktų rekomendacijų įgyvendinimą; kadangi 2012 m. spalio mėn. D. Mukwege vos išvengė mirties per pasikėsinimą jį nužudyti, kai civilius drabužius vilkintys šauliai įsiveržė į jo namus Bukavu mieste ir žuvo jo asmens sargybinis;

D. kadangi D. Mukwege yra sulaukęs rimtų ir nuolatinių grasinimų, įskaitant grasinimus mirtimi jam pačiam, jo šeimai ir Panzi ligoninės medicinos darbuotojams; kadangi pastaraisiais mėnesiais šių grasinimų dar padaugėjo, reaguojant į D. Mukwege 2020 m. liepos mėn. ne kartą išsakytus raginimus panaikinti seksualinių nusikaltimų ir žudynių Kipupu, Sange ir Ituri provincijoje vykdytojų nebaudžiamumą;

E. kadangi D. Mukwege 2018 m. buvo skirta Nobelio taikos premija, o 2014 m. – Europos Parlamento Sacharovo premija už minties laisvę, nes jis savo gyvenimą atidavė nukentėjusiųjų nuo seksualinio smurto priežiūrai Kongo Demokratinėje Respublikoje; kadangi, kaip Sacharovo premijos laureatas, D. Mukwege turi teisę gauti visapusišką Europos Parlamento paramą; kadangi D. Mukwege dėl savo laimėjimų ir tarptautinio pripažinimo tapo žinomu visuomenės veikėju ir tarptautiniu simboliu ir jam reikalinga speciali apsauga nuo grėsmių;

F. kadangi 2020 m. rugpjūčio mėn. Kongo Demokratinės Respublikos prezidentas Félix Tshisekedi pasmerkė grasinimus mirtimi ir įsipareigojo imtis priemonių D. Mukwege saugumui užtikrinti;

G. kadangi D. Mukwege ir Panzi ligoninės saugumą užtikrino Jungtinės Tautos padedant MONUSCO; kadangi 2020 m. gegužės mėn. ši apsauga buvo panaikinta, tačiau 2020 m. rugsėjo 9 d. vėl pradėta taikyti kilus tarptautiniam pasipiktinimui dėl D. Mukwege saugumo, įskaitant ir Europos Parlamento raginimus; kadangi tebėra neaišku dėl D. Mukwege ilgalaikės apsaugos, kuri turi būti užtikrinta;

H. kadangi, norėdami išreikšti paramą Denisui Mukwege, į Kongo Demokratinės Respublikos sostinės Kinšasos gatves išėjo protestuotojai, ragindami suteikti jam apsaugą;

I. kadangi 2017 m. kovo 12 d. ginkluoti vyrai nužudė du JT tyrėjus – švedę Zaidą Catalán ir amerikietį Michaelį Sharpą, kai jie dokumentavo žmogaus teisių pažeidimus Kongo Demokratinės Respublikos centrinėje Kasajaus regiono dalyje;

2020 m. rugsėjo 17 d., ketvirtadienis

J. kadangi 2020 m. liepos 22 d. Kalehėje (Pietų Kivu) buvo savavališkai suimti keli žmogaus teisių gynėjai ir piliečių judėjimo „Lutte pour le Changement“ (LUCHA) nariai, nes pranešė apie viešojo gatvių apšvietimo įrenginių, kurie buvo instaliuoti siekiant pagerinti saugumą, vagystę; kadangi Kalehėje buvo savavališkai suimtas žmogaus teisių gynėjas ir judėjimo LUCHA narys Lucien Byamungu Munganga, kai jis taikiai protestavo dėl suimtųjų paleidimo, ir jis šiuo metu kalinamas Kalehės centriniame kalėjime; kadangi buvo išreikštas susirūpinimas dėl žmogaus teisių gynėjo Josué Aruna, kuris yra Bukavu mieste įsikūręs „Société Civile Environnementale et Agro-Rurale du Congo“ Kivu provincijoje prezidentas;

K. kadangi Kongo Demokratinė Respublika nuo 2018 m. kovo mėn. yra pasirašiusi Maputo protokolą;

L. kadangi 2020 m. rugsėjo 3 d. 20 Kongo Demokratinės Respublikos karių ir policijos pareigūnų buvo skirtos 5–20 metų laisvės atėmimo bausmės už iššaginimą rytinėje Kongo dalyje;

M. kadangi 2020 m. rugpjūčio 12 d. Europos Parlamentas, 2020 m. rugpjūčio 20 d. Komisijos pirmininkės pavaduotojas ir Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai, 2020 m. rugpjūčio 28 d. Jungtinių Tautų vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuras, taip pat kai kurios nacionalinės ir tarptautinės institucijos ir organizacijos ne kartą viešai ragino Kongo Demokratinės Respublikos valdžios institucijas pradėti nusikalstamų veikų tyrimus dėl tebesitęsiančių grasinimų D. Mukwege ir atkurti JT taikdarių apsaugą;

N. kadangi Jungtinės Tautos išreiškė įsipareigojimą toliau mokyti kolegas iš KDR siekiant ieškoti stabilaus ir ilgalaikio sprendimo saugumo klausimu;

1. yra labai susirūpinęs dėl didelio pavojaus, kurį patyrė gydytojas D. Mukwege. smerkia grasinimus jo gyvybei ir jo šeimai bei darbuotojams; reiškia visišką solidarumą su gydytoju D. Mukwege ir paramą jam;

2. teigiamai vertina gydytoją D. Mukwege už jo drąsą ir viso gyvenimo įsipareigojimą kovoti su seksualiniu smurtu kaip karo ir ginkluotų konfliktų ginklu; pabrėžia, kad labai svarbi gydytojo D. Mukwege vieša pozicija pasmerkti KDR padarytus žmogaus teisių pažeidimus, kurios jis laikosi keletą dešimtmečių,

3. teigiamai vertina JT sprendimą grąžinti MONUSCO saugumo apsaugą gydytojui D. Mukwege; pakartoja, kad jo asmeninė apsauga itin svarbi ir neatidėliotina; primygtinai ragina JT užtikrinti stabilią ir ilgalaikę jo apsaugą, ypač atsižvelgiant į rimtus grasinimus jo gyvybei;

4. primygtinai ragina KDR vyriausybę nedelsiant išsamiai ištirti grasinimus, pareikštus socialinėje žiniasklaidoje, telefonu ir tiesioginėmis žinutėmis, skirtomis ne tik gydytojui D. Mukwege, bet ir į jo šeimai bei Panzio ligoninės darbuotojams, kaip pažadėjo Prezidentas Félix Tshisekedi;

5. pabrėžia, kad Sacharovo premija už minties laisvę yra ne tik apdovanojimas, bet ir Europos Parlamento narių įsipareigojimas kartu su Sacharovo premijos laureatais remti žmogaus teises ir dėti visas pastangas siekiant užtikrinti, kad premijos laureatai galėtų laisvai ir saugiai toliau ginti žmogaus teises ir pagrindines laisves;

6. teigiamai vertina gydytojo D. Mukwege atvirai išreikštą įsipareigojimą tęsti darbą pagal 2010 m. JT parengtą DRK žmogaus teisių pažeidimų nustatymo ataskaitą; smerkia, kad tarptautinė bendruomenė padarė nepakankamą pažangą, įgyvendindama ataskaitos rekomendacijas; ragina KDR valdžios institucijas dėti daugiau pastangų siekiant užkirsti kelią tolesniems žmogaus teisių pažeidimams rytinėje KDR dalyje ir imtis veiksmų, kad būtų sukurti mechanizmai, pagal kuriuos būsimų konfliktų aukoms būtų užtikrintos jų teisės į teisingumą ir žalos atlyginimą;

7. todėl remia pasiūlymus KDR teismuose įsteigti specializuotas mišrias kolegijas, kad KDR teismai ir tarptautinė bendruomenė galėtų bendradarbiauti ir vykdyti persekiojimą už žmogaus teisių pažeidimus;

8. ragina KDR vyriausybę peržiūrėti savo ankstesnės Tiesos ir susitaikymo komisijos darbą; visiškai pritaria Prezidento F. Tshisekedi prašymui savo vyriausybei parengti pereinamojo laikotarpio teisingumo mechanizmą, pagal kurį būtų baudžiama už sunkiausius nusikaltimus, ir labai tikisi, kad Ministrų Taryba laiku priims du, keletą mėnesių svarstomų, dekretų projektus;

9. ragina JT Saugumo Tarybos valstybes nares paraginti įsteigti tarptautinį baudžiamąjį teismą, kuris toliau nagrinėtų dokumentais pagrįstų, iki 2002 m. padarytų žmogaus teisių pažeidimų atvejus;

10. griežtai smerkia nepagrįstus Lucien Byamungu Munganga ir organizacijos LUCHA narių suėmimus ir ragina juos besąlygiškai ir nedelsiant paleisti; pabrėžia, kad svarbu apsaugoti žmogaus teisių gynėjus, pavyzdžiui, Josué Aruna;

11. mano, jog tai, kad rytinėje KDR dalyje iššaginimus padarę kareiviai 2020 m. rugsėjo 3 d. buvo nuteisti, yra žingsnis į priekį; mano, kad būtina stiprinti kovą su karinių grupuočių ir ginkluotųjų pajėgų nebaudžiamumu šalyje, siekiant užtikrinti taiką ir saugumą susijusiems gyventojams;

12. labai teigiamai vertina visus žmogaus teisių gynėjus KDR, kurie vis dar atlieka savo darbą nepaisydami iššūkių, su kuriais susiduria, ir džiaugiasi, kad šiuos įvykius atvirai pasmerkė kelios nacionalinės ir tarptautinės organizacijos;

13. ragina Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį užsienio reikalams ir saugumo politikai ir Komisijos pirmininko pavaduotoją, ES delegaciją KDR ir ES misijas KDR, naudojant visas turimas priemones (t. y. politines, diplomatines ir finansines), didinti pastebimą paramą žmogaus teisių gynėjams, kuriems KDR gresia pavojus, kaip apsaugos priemonę pripažinti jų darbą žmogaus teisių srityje ir svarbų žmogaus teisių gynėjų vaidmenį kovojant už stabilumą ir taiką regione;

14. ragina ES ir toliau taikyti sankcijas asmenims, kurie KDR smurtavo ir darė žmogaus teisių pažeidimus, ir ragina šias sankcijas taip pat taikyti asmenims, padariusiems JT parengtoje DRK žmogaus teisių pažeidimų nustatymo ataskaitoje nurodytus pažeidimus;

15. smerkia seksualinį smurtą prieš moteris konfliktų metu ir ragina tarptautinę bendruomenę dėti daugiau pastangų siekiant panaikinti seksualinio smurto ir smurto dėl lyties per ginkluotus konfliktus ir karus problemą, apsaugoti aukas, panaikinti nusikaltėlių nebaudžiamumą ir užtikrinti išgyvenusiems asmenims teisę kreiptis į teismą ir gauti žalos atlyginimą;

16. palankiai vertina pažangą, padarytą ratifikavus Maputo protokolą dėl moterų teisių; pabrėžia, kad itin svarbu šį protokolą įgyvendinti;

17. primena, kad rytinėje KDR dalyje smurtauja ginkluotos vietos ir užsienio sukilėlių grupuotės, finansuojamos iš prekybos naudingosiomis iškasenomis ir besivaržančios dėl galimybės jomis naudotis; pabrėžia, kad bet kuri įmonė, asmuo, valstybė ar su valstybe susijęs subjektas, prisidedantis prie tokių nusikaltimų darymo, turi būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn; palankiai vertina tai, kad numatyta, jog 2021 m. sausio mėn. ES įsigalios Reglamentas dėl konfliktinių zonų naudingųjų iškasenų – pirma iš daugelio priemonių, kurių turi imtis tarptautinė bendruomenė, siekdama spręsti šią giliai įsišaknijusią problemą; pabrėžia, kad reikia nedelsiant imtis tolesnių veiksmų dėl įmonių, veikiančių konfliktų zonose, privalomo išsamaus patikrinimo ir atsakomybės;

18. primygtinai ragina Afrikos Didžiųjų ežerų regione bendradarbiauti tarpvalstybiniu mastu ir kaimyninėms šalims parengti regioninę strategiją, skirtą smurto ir žmogaus teisių pažeidimų KDR problemai spręsti;

19. apgailestauja dėl to, kad nenumatant kitos datos atidėtas Gomos trumpas aukščiausiojo lygio susitikimas, kuris iš pradžių buvo numatytas 2020 m. rugsėjo 13 d., KDR kvietimu, siekiant sušaukti penkis Afrikos Didžiųjų ežerų regiono valstybių vadovus ir aptarti taikos užtikrinimo regione būdus; labai tikisi, kad bus galima kuo greičiau numatyti kitą šio aukščiausiojo lygio susitikimo datą ir sumažinti įtampą tarp kaimyninių šalių;

20. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai ir Komisijos pirmininko pavaduotojui, ES specialiajam įgaliotiniui žmogaus teisių klausimais, AKR ir ES ministrų tarybai ir jungtinei parlamentinei asamblėjai, Norvegijos Nobelio komitetui, Kongo Demokratinės Respublikos prezidentui, ministrui pirmininkui ir parlamentui ir Afrikos Sąjungai bei jos institucijoms.